

ERDÉLY

VÁSÁRNAPI KÉPES MELLÉKLETE

ILYEN A SÓBÁNYÁSZ ÉLETE!

SZERGEJ JESZENIN

Irla: Farkas Imre (Kolozsvár)

Vladimir Majakovszkij mellett Szergej Jeszenin az orosz költészet legtüneményesebb csillaga. Mérhetetlen messziségből jött, a puszták végtelenjéről s bármily távolra jutott, merengve nézett vissza ifjúsága honára, a nyírfakoszorúzta orosz dombtetőkre.

Kozmikus látomású parasztköltő volt, aki révülő, álmodozó szemekkel indult el a szülői házból, apostolként új ígéket hirdetve és szembealálta magát a várossal, melynek lüktető ritmusa mindenkor ridegnek és idegennyek tünt szemében. Tragikus haláláig a föld fia maradt, az októberi forradalomban éppúgy, mint akkor, midőn vergődő lélekkel, nyugtalanul kóborolja be Európa és Amerika fővárosait. Bár költészete *Péguy*-vel rokon, meghasonlott élete *József Attila* és *Rimbaud* életéhez hasonlítható, hiszen a teljesen kiforrott költő mindössze harminc éves, midőn pontot tesz élete művére és öngyilkos lesz.

Akárcsak aktivista költőtársa: Majakovszkij, Jeszenin is az orosz forradalom költője. De költészetének lényegét nem perzseli meg oly viharzón a forradalom szele, a földdel, az orosz táj illatával átitatott lelke nem változik meg s forradalmi verseit is teletűzdeli meghitt falusi képeivel. Bármerre röpitik a daloló kerekék, amint egyre tünedezik a táj, a költő az illatozó zabvetésre, a fák aranylón gyöngyöző gyantájára és a ferde sírkövekre emlékezik. Élő, szinte tapintható valóságként érzékelteti költészetének foglatját: Oroszországot:

Jaj, Oroszország, földi-éger illatozó van!
Kicsordulsz kék színekkel minden távolokban,
S én boldogan és szomorún szereitem
Szomorú arcod a tavakban és a tengerekben.
Akartad, hogy sokat szenvedjek érted,
Főlbuktam és a kint fejemre mérted,
Szeretni foglak mégis mindhalálíg
S hiszek neked szívem szakadtáig.

A láncodat letépni nem tudom, benőtt a csontomig,
De mint a csendülő fohász, úgy csönget és
panaszkodk,

S az álmat is, ha lehetne, levetném,
De kiborult a puszták végtelenjén.

(Horváth Béla fordítása).

Soha mélyebben, misztikusabban költő nem szeretete hazáját. Minden sorában kicsendül vágyódása a mondhatatlan édességű fények, az esti kek homály után:

Elhagytam a szülői házat
S a kéklő fűvű Oroszországot,
A parti nyárfák felett a három csillag
Anyám fájdalomát ébren tartja ott.

A hold aranyló békaserege
Tündöklük a tónak méla álmán.
Az ősz szálak almafavirágként
Ömlenek el jó apám szakállán.

Nekem messze, s sokat kell dalolnom,
Utam innen messze elvezet.
Haloványkék Oroszország téged
Rezgő lombú nyárfák örzenek.

Ök átölelik öregedő kérged
S csókjuk hulló lombodra suhan,
Oroszország sudár még és büszke
S nyugtalan akárcsak jómagam.

(Kovalcsik Pál fordítása).

Ez a nyugtalanság végig kísérté életét. A felszín csendesnek, nyugalmasnak látszik, de hallható már a mélység zsongása, mormogása. Végeláthatatlan huzalokon már futnak a korrupt cári katonai apparátus titkos utasításai. Egy esztendő választ el a világháború kitörésétől és ekkor kerül a 18 esztendő költő Leningrádba, ahol a legjelentékenyebb orosz írók, *Alexander Blok* és *Andrej Bjelij* karolják fel. Végigküzd a világháborút és cselekvőleg vesz részt az októberi forradalomban. A vulkánikus lázban vajúdo világ énekese, verssel üdvözli a születő új világot és azokat az ifjú embereket, akik a változást véghezvitték:

Ezüstös órán, mikor az éj
Sötét ujára fűzi a holdat,
Vajjon a bolondos fülemile
Szerelmesen kinek dalolhat?
Tud-e most valaki szeretni még?
Mikor minden szív kormos tűzben ég.
S bár mindannyian ifjak vagyunk
Új kapukat nyitogatunk.
Eldobáltuk a ritka szavakat
Csak az erő nyitja a zárat.
Mit jelent a nap s a csillagmiriád?
A lázadt sokaság aranyfolyamát.
Mit jelent India? Tolsztoj mit ér?
Ertelmük fölött átsapott a szél.
Most a kézkubonyos, ifjú emberek
Magasabbak, mint a csillagos eget.

(Kovalcsik Pál fordítása).

A háború füstölgése, a forradalom véres dülása közepette hitet és a forradalom eszméje mellett. Nemcsak Oroszország, a világ proletáriátusának rajongva ünneplte költője. Hazavágyó lélekkel kószál külföldön, közben megismerkedik *Isadora Duncan* nal, a tragikus végű táncosnővel, akibe szerelmes lesz. Kiábrándultan, letörtten tér vissza Leningrádba, megpróbál új életet kezdeni. 1925 december 28-án öngyilkosságot követ el. Szállodai szobájában felakaszja magát.

A Szovjet Írók Klubjában a költő halálának 20 éves fordulóján, *A. Jarov* ünnepélyesen emlékezett meg Jeszenin költői jelentőségéről. Méltatta munkásságát és utalt arra, hogy az idő a legfőbb bíráló. Két évtized telt el a költő halála óta és versei ma is hatnak, anélkül, hogy lendületükből, üdeségükből vesztettek volna.

A tragikus sorsú költő verseit a világirodalom minden nyelvére lefordították. Magyar nyelven csak szétszórtan jelentek meg fordításai, ujságokban és folyóiratokban. Jeszenin írta a legszebb állat-verseket, e téren költészete vetekszik *Kipling* és *London* állatmeséivel. Együttérez a tehénnel, akinek az öregeségtől fogai kihulltak és kicsi, fehérlábú, rózsás orrú borjával, akit eltépnek anyjától. A vágóhídra kerülő tehéntől így búcsúzik:

Jövöre már elindítják őt is
Az örök csöndbe akárcsak a borját.
Kötelet hurkolnak vén nyakára
S a vágóhídra este elhurcolják.

Lehet, hogy akkor majd a gyöngye pára
Szarvát a földnek vetve ellenáll
Most álma zizzenő levelű gallyakon
Es ringó mezők fütengerén száll.

(Kovalcsik Pál fordítása).

DÉRI-DEHELEANU GYULA

Irta: SALAMON LÁSZLÓ

Művei a fasiszta üldöztetés hosszú évtizedei alatt nem jelenhettek meg nyomtatásban, kézíratait az állandó üldöztetés miatt kénytelen volt megsemmisíteni, mégis emléke, sőt egész *életműve* élő és ható valóságként él a romániai, pontosabban: az erdélyi munkásmozgalom életbenmaradt elitje körében. Nem volt katedrája, nem állott rendelkezésre sajtó s mégis egyike a legkiválóbb tanítómestereknek, akik a romániai munkásmozgalomban az utolsó három évtizedben tevékenykedtek. Egy egész nemzedékét nevelte fel a marxista munkásságnak és értelmiségieknek, akik buzgón lesték minden szavát, fogták fel érveinek szenvedélyes átérzéssel interpretált igazságát, hogy hasonló szenvedéllyel védelmezzék őt nem mindig tárgyilagos ellenfeleink kritikáival szemben.

Önként felvetődik a kérdés: anynyi akadály, eszméi terjesztésének anynyi gátja és gáncsa ellenére, hogyan tudott olyan maradandó hatást gyakorolni kortársaira a romániai munkásmozgalomban? Ennek a hatásnak összetevői, értelmi és lélektani okai sokrétűek voltak. De mindenekelőtt a tiszta, világos látás, a kérdések mélyére való hatolás szenvedélyes vágya volt az, mely *Déri-Deheleanu* Gyula tanítómesteri szerepét olyan feledhetetlenül jelentőssé tette a romániai munkásmozgalomban. Számára egy-egy társadalomtudományi tétel helytállósága nemcsak tudományos szempontból volt fontos; az igazság, vagy a tévedés tisztázása személyes ügye volt. A tudományt, a marxista tudományt olyan szenvedéllyel szerette, mint ifjú a szerelmesét, mint anya a gyermekét. Az igazságot Sokratesként szerette, azt hiszem, semmit se szeretett teljesebben az igazságnál. S mert nagyon szeretete az igazságot, szertelenül tudta gyűlölni a megalkuvást, a butaságot és a jellemgyengeséget. Felkészületlen és bizonytalan karakterű ellenfelei, akik rendszerint a munkásmozgalom úgynevezett „jobb-szárnyán” helyezkedtek el, féltek logikájának kérlelhetetlen pörölyétől, mesteri dialektikájától, amellyel kimutatta tévedéseiket.

Déri-Deheleanu a tudós pontosságát, tudományos egzaktuságát a szív hevével, a tömegek szeretetével, a részvét és együttérzés melegségével egyesítette magában. Buzgalmának forrásai kifogyhatatlanok voltak. Mint Perikles korának népfilozófusai, a *peripatétikusok* (körbejárók, sétálva tanítók) minden alkalmat és minden eseményt felhasználta arra, hogy tanítson, messzemenő konzekvenciákat vonjon le belőlük s az események mögött megmutassa azokat a szembenálló

társadalmi erőket, melyek az események menetét meghatározták. Logikája minden hamis érvet lisztte őrölt, melyből a szocializmus igazságának kenyerét dagasztotta. Tudását pazarlóan, két kézzel szórta tanítványai közé, mert hijjával volt minden írástudói és tudósi gögnek. Ő maga is alulról jött, a tőkés társadalom perifériáiról származott. Mennyi energiára, mennyi küzdelemre volt szüksége ahhoz, hogy a burzsoá-társadalom megalázásain keresztül eljusson a tudás zenitjére, hogy megtalálja érzékeny lelke egyensúlyát!

Hallatlan pedagógiai érzékkel felruházva, az elnyomottak és kizsákmányoltak különböző rétegeihez más-más, de mindig találó érvekkel tudott közeledni. Mély természet-tudományos műveltsége lehetővé tette számára, hogy a lét, az élet, a teremtés kezdetének nagy kérdéseit egyszerű, tiszta szempontok szerint tisztázza az iskola és az egyház befolyása alatt álló egyszerű, de nyílteszű munkásemberek előtt.

Ugyanakkor azonban az úgynevezett marxista intellektuelektől a legnagyobb önellenőrzést, a legfőbb tudást, a legmegingathatatlanabb magatartást követelte meg. Ezt a követelést a saját magával szemben felállított követelések szigorúsága indokolta. Volt egyéniségében valami az egykori keresztény egyházatyák igényességéből, akik a hit dolgában nem ismertek tréfát s az erkölcsi magatartás tekintetében a legszigorúbb mértéket alkalmazták.

Déri-Deheleanu igaz-erős forradalmár volt, de nemcsak szellemi forradalmár, hanem a forradalom sztratégiájának is jó ismerője. A kétkedőkkel, az evolúció illuzionistáival, jóhiszemű, vagy rosszhiszemű hitvallóival szemben nem ismert kiméletet, amiért — természetesen — a rajongó tanítványok mellett sok ellenséget is szerzett magának. De ellenségei nem érdekelték. Ha volt is hiúság benne, ez a hiúság arra tört, hogy a legtöbbet tehesse a munkásmozgalom érdekében és legtöbbet árthasson ellenségeinek. Hitt, megrendíthetetlenül hitt a munkásosztály, helyesebben: a szocializmus közeli győzelmében s bár érzékeny, humanista lelkiületét a kétségbeesés megrendítették a fasiszmus szörnyetei, ennek legvéresebb kavargása közben is a demokrácia közeli győzelmét, a fasiszmus teljes vereségét hirdette.

A fasiszmus dühöngéseinek éveiben magányába vonulva, lopva, rejtetten dolgozott. De üldözői elől el kellett rejtene kézíratait, amelyek végül is, az erdélyi, illetőleg romániai marxista irodalom pótolhatatlan veszteségére, elpusztultak.

Tanításai ekként csak élő tanként, mondhatnók szájhagyományként maradtak fenn. Egyelőre még nem jelentkezett az a plátói hajlamokkal megáldott, rendszerező tanítvány, aki tanításait, mint annak idején Sokratesét, leírta volna. Anál csodálatosabb, hogy ennek ellenére tanításai ma is teljes eleven-ségükben élnek és hatnak a romániai munkásmozgalom megmaradt vezető-értelmiségei között.

E sorok írója, csaknem két évtized után, ma is hatása alatt áll annak az előadásának, melyet a dialektikáról és a történelmi materializmus bölceletének antik-korbéli előkészítőiről tartott. Komor lénye bizonyos nosztalgiával fordult a görög világ „nevető” bölcei felé, a hellén ragyogás világossága felé, mely a maga Herakleitoszaival, Demokritoszaival és Epikurosaival először pillantott bele a természet törvényeibe, az anyag örök körforgásába. Nála az elmélet és a gyakorlat valóban teljes *egységbe* forrott; amit elgondolt, amit igaznak ismert meg, azt életével is példázta, mint a szocialista munkásmozgalom minden kimagasló egyénisége.

Amilyen küzdelmes, aldozatos, emberi nagyon is emberi volt az élete, éppolyan tragikus volt a halála. Még megérte a felszabadulást, a demokrácia diadalát, még eljött Kolozsvárra, ahol annyi tanítványa volt, hogy ebben a kedvenc városában most már az egyetem tanszékéről hirdethesse a marxizmus tudományos igazságait. De miként Mózes, ő sem mehetett be az Igéret földjére. Alattomosan rátört betegsége pár hét leforgása alatt végzett vele. Meghalt akkor, mikor a legnagyobb szüksége lett volna hatalmas tudására, puritán, megalkuvást nem ismerő egyéniségére a munkásmozgalomnak. Ha életben marad, talán sok minden előbbre volna ma az erdélyi marxista szellemi életben. Mert tekintélye óriási volt anélkül, hogy ezt a tekintélyt valaha is kívánta, vagy kiharcolta volna. Elslátása, pompás gyakorlati érzéke, fölünyes tudása volt az, mely tekintélyét kialakította és biztosította. Nagy tervekkel jött Erdély fővárosába, amelyek közül bizonytalán sokat megvalósított volna, ha az irgalmatlan végzet el nem ragadja régi és új tanítványai köréből.

Déri-Deheleanu Gyula román származása ellenére is, igazi megértője volt a magyar népnak, a magyar proletáriátusnak. Kitűnően ismerte a magyar irodalmat, hiszen magyar iskolába járt, magyar kulturán nevelkedett. Tőle távol állott minden nemzeti elfogultság, mert elsősorban ember volt, még pedig nagy ember.

A Romániai Demokrata Nők Országos

résztvett külföldi delegáció

Képeink az orosz és magyar delegáció tagjainak a Dermata-üzemben látogatásáról az Arlus által rendezett bankettől és a fogadtatás egyes jelenetéről készülték.

Baloldalon felülről lefelé: Fogadtatás az állomáson. — Látogatás a Dermata-üzemben. — Kara Anna, a magyar delegáció tagja beszél a Dermata munkásnőivel. — A Dermata Napközi Otthona. — Maria Sevastru, az U. F. M. képviselője beszél a gyermekek között.

Jobboldalon felülről lefelé: Nina Szuliev, a Moszkvai Géptervező Szakosztály

Pizzaro katonája Atahualpát, az inkák királyát őrizte. Diegonak hívták a spanyol katonát, s résztvett az egész hódító hadjáratban, amelyben leigázták Perut. Most Francisco Pizzaróra gondolt, aki meghódította Perut, megdöntötte és elpusztította az inkák hatalmát és műveltségét. Diego tudta, hogy Pizzaro nagy ember, nagyobb, mint akárki Spanyolhonban, ahonnan elindultak a gályák az új világ felé, amelyet alig húsz éve ért el Columbus. Diego fegyvere hideg vasán tartotta kezét, elnézett az idegen csillagok felé, melyek mások voltak, mint odahaza, Saragossában, ahonnan ő származott és a csodálatos útra gondolt, amelyet Columbus óta megtettek a spanyol hódító kalandorok. Tizenegy éve, 1513-ban, Balboa áthatolt a Panama-földszoroson és elérte az új, nagy óceánt. Pár évre rá Cortez elpusztította Mexicot, ahol a nemesfémhányák kincsei mintha soha sem akartak volna kiapadni, mintha a sok arany, valami földalatti nap megdermedt sugara lett volna, amely úgy árad a föld alatt, mint a levegőben a napfény. És most Francisco Pizzaro, az ő ura és parancsolója, meghódította Perut. Újabb roppant nemesfémterület, újabb mérhetetlen kincsek s egy leigázott vad nép, mely rémülten hajtja le a kekesfekete hajjal övezett fejét a spanyol kard alá. Pedig milyen templomaik vannak, milyen vad színeik, ruháik, milyen karcosú, rézbőrű asszonyaik! S a tartásuk büszke, szemük a sasé, s van bennük valami nemes és elő-

A befű

írta

kelő még meghódoltságukba... Vallásuk szörnyű, emberáldozatokat mutatnak be papjaik számára az élő áldozat szívéért. Többek között vannak, csodákat ismernek, nem ismerik a tűzfegyverek gályákat és főleg a spanyolokat, akik lassan hatolnak be ennek idegen világnak szívébe és bűnösök, ha veszik könnyörtelen elszármag és kegyetlenséggel az ő meseszerűen gazdag idegen földjére.

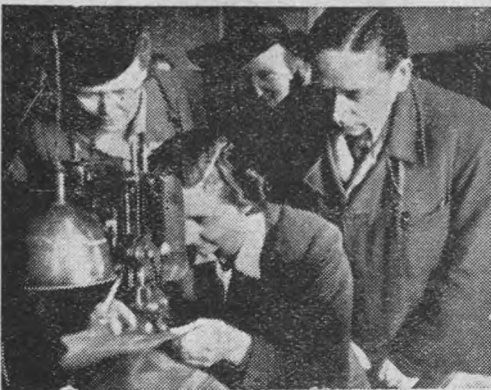
Diego okos volt és tudta, az inkák most haldokolnak, a száználmas fejedelem: Atahualpa akit őriz, már egy megsemmisült nép királya. De e barbár nagyságát érezte és néha ez a zadt honfitársai kegyetlenkedésétől, rablásaitól, pusztításaitól, ahogyan néha halhatatlan szegyetek tettek tönkre néha csak esztelen rombolás gyönyörűségeért. Diego bátor és erős katonaként volt, de nemes ember és méltóságos. Ismerte a betűket, sokat utazott már kisfiú korában elkísérte a királyt, volt apját nagy útjaira. Ott volt Madridban, éppúgy, mint a király villában vagy Granadában. Szerette a kalandokat. De benne valami ellenkezés maradt, mert az idegen világban, ahol az idegenekkel szemben, amit társai elkövetek. S habár ő is részt vett a meghódításban, bennszülöttek legyilkolásában, kifosztásában, lelke mélyén

Középső Nemzeti Szövetségének Bukaresti kongresszusán

Églátogatták Kolozsvárt

Központi Bizottságának tagja, végiglátogatja a Dermata-üzemnek osztályait. Középső három képünk balról jobbra: A Dermata-baneketten Salamonné tolnója Malek mérnök beszédét. Háttal ül Ekaterina Leonteva, a moszkvai egyetörténelem tanára, az orosz delegáció vezetője; tőle jobbra Elkon alezredes, parancsnok. — Nina Szuliev az orosz hősök emlékműve előtt könnyezve emlé-a háborúban elesettekről, köztük mérnök fiáról. — Az Arlus bankettje: Nina v; mellette Buzincu tábornok és Raluca dr., Ripan egyetemi tanárnő, a krata Nőszövetség elnöke, tőle jobbra Wolff Sándorné, a Szövetség alelnöke.

Csodája

son

dt mindentől és eltakarta lelke láthatatlan arcát. i sem voltak barbárok, isk a legnagyobb találmány-umit valaha ember csinált: a nek titkát. De most vadul kezhetetlenül gázoltak vér- aranyban és dicsőségben. És haldoklott csizmáik dübör- alatt.

go már tudott beszélni az in- irályával. Bámulatosan gyor- anul idegen szavakat, portu- hetek alatt megtanult egy tengerésztől, aki valamikor l hajóján elsőnek látta a rálók közül Brazília pálmás út. Az inkák nyelve is úgy t rá, mint valami rég elfe- vers sorai. Pedig idegen és s nyelv volt. S ha a szava- em értette, az arc, kéz és a k játéka megértette vele a

sikerült megértetnie az in- goly királyával, hogy ők a k, ismernek egy titkot, nek segítségével jeleket raj- : le és e jeleket a másik em- olvassa és megérti. A betű- rát nem tudta másképp meg- rázni, s erre a fogalomra tának nem volt szava. Ezen lkozott éppen, mikor meg- tta a király:

Diego!

Lágyan, halkán, így mondta: Deeho...

Diego bement a fogolyhoz. Ott ült a kőfálnál, meztelen bronz felsőteste sötétén fénylett a gyer- tyá lángjánál. Megkérdezte tőle, hogy éhes, vagy szomjas-e?

— Nem — felelte az indián s büszke, fekete szeme, merészen hajlott orra, keskeny szája elővil- lant, amint közelebb jött, ahogy láncai engedték, — de sokat gon- dolkoztam tegnap óta azon, amit mondottál. Én azt nem hiszem Nem hiszem, hogy vannak ilyen jeleitek. Szeretnélek kipróbálni!

— Hogyan? — kérdezte Diego. — És miért nem hiszed?

— Nem hiszem. De meggyőz- hetsz, spanyol. Karcold a hüvelyk- ujjamra a te istened nevét és hívd ide egy bajtársadat. Ha ő leolvassa onnan, akkor hiszek ne- ked.

Diego nevetett. Kiment s vissza- jött egy tuskével, amelyet az egyik kaktuszcseszerjéről tört le. Az inka hüvelykujjára karcolta vele ezt a szót: „Dios“, aztán behívta a legközelebbi katonát. Az kissé csodálkozott, majd leolvasta a rézszínű ujjról:

— Dios...

Atahualpa lehajtotta fejét, be- fonott, hosszú haja vállára hullt.

— Ha ilyen csoda lehetséges — szolt —, akkor ti mindent megte- hettek, amit akartok...

És úgy állt ott leláncolva és csodálkozón, mint a gyermek, aki semmit sem ért, csak tudja, hogy egy nagyobb erő — a tudás vágya — leigázta őt és népét...

Marton Lili fordítása.

Szocialista iskola

Rovatvezető: WOLFF SANDOR

A történelmi materializmus jelenkori problémái

A történelmi materializmusnak a társadalmi forradalomról kifejtett marxi elméletét még két *vitás kérdés* megtárgyalásával egészítjük ki. Mind a kettő nagy jelentőségű különösen a jelenkori szocialista gyakorlati tevékenység terén. Mind a két kérdés szorosan összefügg egymással és mind a kettőt csak a történelmi materializmus alapján lehet kielégítő módon megoldani.

Mindenekelőtt: ha minden korban a termelőerők állapota az irányadó a gazdaságra, politikára, stb., akkor az ember milyen mértékben tud még a maga részéről is hatékonyan belenyulni a történelmi alakulásába? Hát az ember csak tárgya, akarat nélküli bábja az önmaguktól működő hatalmaknak? Az olyan elmélet, amely minden jövődőt belső „szükségyszerűségéből” vezet le nem *fatalizmust* hirdet-e az emberek számára, tompa, akarat nélküli megadást az elháríthatatlan sorsnak? Hogyan egyeztethető össze az ilyen elmélet az osztályharcral? E kettő nincs-e egymással kiegyenlíthetetlen ellentétben?

Aki így beszél, mutatja, hogy a történelmi materializmus szelleméből már túl sokat értett meg. Az igazi feleletet ezekre a kérdésekre *Marx* maga adta meg, a „*III. Napoleon államcsinnye*” című írásában, ahol ezt írja:

„Az emberek önmaguk csinálják történelmüket, de ezt nem szabadakaratból, nem önmaguk által választott, hanem közvetlenül talált, adott és átörökölt körülmények között”.

Ez azt jelenti, hogy nem tudjuk saját erőnkkel az évszázadokkal ezelőtt már uralkodott viszonyokat visszavarázsolni. Nem tudjuk visszahozni a kézműipari gazdálkodást, mert hiszen az azóta nagyon előrehaladt technika és az ennek megfelelően kifejlődött gazdaság a maga szocialis viszonyával ilyen visszafejlődést nem tűr. Viszont semmi hatalom a világon nem tudja a fejlődést — amely mint tudjuk, a szocializmus felé irányul — huzamosabb időn feltartóztatni és a kapitalista társadalom számára öröklé-

tet biztosítani. Látjuk tehát a fejlődés nagy irányelvét, az *irányzatói*, a történelem irányvonalát; ezek fenntartások és felette állnak emberi cselekedeteknek, feltartóztathatatlanul, „örök, nagy, szilárd” törvények szerint megy a történelem a maga útján.

De ennek az önmagában szükséges fejlődésnek a *tartama és kísérő jelenségei* jórésztben emberi tevékenységtől függenek! Az ember a fejlődés útja elé akadályokat *gördíthet*, ilyen akadályokat az utból el is *háríthat*; az ő kezébe van és tőle függ, hogy a fejlődés akadálytalanul, vagy zavarokon, nyugtalanságokon keresztül megy-e végbe; rajta múlik, hogy egy új társadalom megszületése nehézségekkel, akadályokkal, vagy azok nélkül történik-e. A fejlődés önmagától halad a maga utján, de az emberek dolga, hogy ezt a fejlődést *szolgálják* és utjából

az akadályokat *elhárítsák*. Ezzel adódott is a proletáriátus feladata. Megvan az *osztályharc szerepe* korunk társadalmának átalakulása idejében: az osztályharcnak — *Marx* szerint — „csak” az egyen a feladata, hogy a szükségszerűen eljövendő fejlődés számára az utat szabaddá tegye és a jövő társadalmának megszületésében *segédkezzen*. Az osztályharc további feladata az önmagától végbemenő átalakulási folyamatban: a proletárosztály érdekeinek képviselete. Eppen a történelmi materializmus szemlélete óv meg bennünket attól a tévhittől, mintha az emberek létesíthetnének osztályharcral, erőszakkal vagy hasonlóval olyan állapotot, amelyre a kor még nem érett meg. Sohasem szűnik meg egy társadalmi rend mielőtt valamennyi termelőerő benne nem fejlődött ki.

(Folytatása következik.)

Central University Library Cluj

1

Megjelent az új színházi műsor, 16 oldalas 2 színvonalas kivitelben, Erdély vezető íróinak tanulmányai. Ára 1000.— lei.

A füstbe ment terr...

Paltantus K. 1946

Völegényfogás.
 mama - Parancsoljon ebből
 ételből ezt Erzsike saját-
 kéleg készítette.
 Minő boldogság! Akkor
 teszem emlékké ezt
 - hajszalet.

- Dincer csak 3000 lei-u van
 mit ajánlana? -
 - Más vendéglőt!

Igeragóras.
 - Na Janosi mondj egy egyszerű mondatot.
 - A szél fúj.
 - Milyen időben van ez?
 - Széles időben.

Paltantus K. 1946

Szerkesztői üzenetek

Fényképpályázatunkat, tekintettel arra, hogy kevés olyan pályamunka érkezett, mely a mértéket megüti, húsvétig meghosszabbítjuk. Kérjük a pályázókat, ne csak turisztikai tárgyú, a természetet ábrázoló képeket küldjenek, mert ezekből máris túlságos sok van. Az első díj 50.000 lei, második díj 30.000 lei, harmadik pedig egy értékes fotószakkönyv. A pályázat eredményét húsvéti számunkban közöljük.

Olvasóinkhoz: Legnagyobb sajnálatunkra kénytelenek vagyunk lapunk oldalszámát csökkenteni, mindaddig, amíg a papíroeszérés nehézségei fennállanak. Csak így tudjuk biztosítani lapunk folytonosságát. De mindent elkövetünk, hogy lapunkat áldozatok árán is, régi terjedelmében adhassuk. Ezuttal elmaradt népszerű keresztretjétyvnyrovatunk, jövő számunkban azonban ismét jönni fog. M. N. Beküldött írása nem üti meg lapunk mértékét. Iráskészsége van, de sokat kell még olvasnia — főként szocialista tárgyú könyveket, hogy gondolatait tisztábban tudja kifejezni.

ERDÉLY
 szociáldemokrata napilap.
képes vasárnapi melléklete

Szerkesztik:
 SALAMON LÁSZLÓ és WOLFF SANDOR
 Szerkesztőség és kiadóhivatal
 Kolozsvár, Szabadság-tér 30., I. em.
 Telefon: 243

A rajzokat
 Paltantus Károly készítette

Erdély képekben

Felsőkép: Pásztorélet a Hargitán. Alsókép: Hargita. Felsőkép: Désakna. Alsókép: Békás-szoros.

